

הזהו אדם?

לבושו של אדם כמו גם רכושו מהווים הוכחה למעמד ולייחודיות אנושית וזהות אישית. אָנְבֵּדן הרכוש והלבוש מותיר את האדם ערום וחשוף. הבושה מהווה עדות לביטול הכבוד העצמי האישי ופושטת מהאדם לא רק את הכסות הפיזית, אלא גם את המוגנות של מי שיכולים לשים חיץ בינם לבין הסביבה. מי שיש להם מקום בעולם בו קיים גבול.

קהל יהודי בצ'כר גאנסייה בשטא אדג' אלאר הצגת גיאטרון.
ארכיון בית אומני הטאטא

"...אני יודע שלא בנקל ניתן להבין את דברי, וטוב שכן. ינסה נא, איפוא, כל אחד להרהר כמה ערך להרגלי היום יום הקטנים של כל אדם וכמה משמעות יש להם: לחפצים רבים שיש אפילו ביד פושט יד שבקן הרחוב: ממחטה, מכתב ישן, תמונה של אדם יקר. דברים מעין אלה הם חלק מישותנו, כמעט כמו איבר באיברי גופנו[...] והם שלנו משום שבחובם טמונים הזיכרונות; משום שיש בכוחם לעורר בנו מחשבות... ועתה שוו בנפשכם אדם שנטלו אותו מביתו, הרגליו, בגדיו, הורחק מיקיריו, הכל, כל מה שהיה לו: אדם כזה לא היה אלא קליפה ריקה, לא נותר לו דבר, הוא אומלל וחסר אונים. לא נותר לו כבוד עצמי. הוא לא יכול להבחין עוד בין טוב לרע. משום כך בקלות יתרה מי שאיבד הכל, גם אישיותו ניטלת ממנו בקלות יתרה[...] ליצור כזה אין להתייחס כאל בן אדם..."

פרימו לוי, הזהו אדם? תרגום יצחק גרטי, תל אביב: עם עובד, תשנ"ג-1993, עמ' 26

בחלו 3-4 דמויות מאך הגאננה. גאלו אג פאראפ
פחיוני של דמויות, הגלכבו בייחוד על בלדיהם.
באלו גאיים פאפלה חיצוני, מוקפדג עליוה אפיוה ביטוי
של מחאה?

הכאב קולר בין מאפייני האדם כאדם אבין חפצים שברטאג. מה קולר אג הדברים זה לפ?
חשבו על חפץ או שניים שהייגם מלדידים כחלק מישלגכ. מה פופך אאגם אכאלה? האם קיימג סכנה לגאכדו אאג?
מהו צאם אדם לפי פרימו לוי?

הוראות לגירוש היהודים מפפלאץ

סודי

דף הוראות לפקידים הממונים

[...]

6. במידת האפשר יש על העצורים לקחת:

- (א) עבור כל יהודי מזוודה או חבילה עם ציוד: המשקל המותר - למבוגר עד 50 ק"ג, לילד עד 30 ק"ג.
- (ב) עבור כל יהודי שמיכת צמר.
- (ג) מלתחת בגדים.
- (ד) צורכי מזון לימים לא מועטים.
- (ה) כלי אוכל ושתייה.
- (ו) עבור כל אדם עד 100 מארקים בכסף מזומן.
- (ז) דרכונים, תעודות זהות או מסמכים אחרים המאפשרים זיהוי - אשר לא יארוזו, כי אם יוחזקו על ידי כל אדם אצלו.
- 9. לפני נטישת הדירה יש להקפיד על:
 - (א) הפקדת בהמות ושאר בעלי חיים (כלבים, חתולים, ציפורי שיר) בידי מנהל המשרד המקומי [...] תמורת קבלה.
 - (ב) מצרכי מזון העשויים להתקלקל יש להעמיד לרשות "ארגון הסעד הנאצי".
 - (ג) יש לכבות אש פתוחה.
 - (ד) ניתוק אספקת המים והגז.
 - (ה) הוצאת הפקקים החשמליים.
 - (ו) יש לקשור יחד את כל מפתחות הבית ולהצמיד עליהם לוחות עם שם הבעלים, יישוב המגורים, הרחוב ומספר הרחוב.

השוואה בתיאור: מבחר תעודות על חורבן יהודי גרמניה ואוסטריה, פולין וברית-המועצות, יד ושם, תשל"ח, עמ' 114

כארגה פאראפ היא אליוול פיפאדים - אך פפירוס פוא אלכדי פרכאט
שנארג מאחור. מה ניגן אלאוד מכך על פואלשג גילוול?
פפירוס פאדוקדק פכפ יכא אפגאיים לם אגאאק של חיים גקייניס. מהם
פסימניס, פרט אכארגה אכך שמדאכר, פאצא, על גילוול?

הזכות לקניין: הזכות להחזיק ברכוש פרטי וליהנות ממנו, ללא התערבותם של אחרים, היא מזכויות היסוד של האדם. השימוש החופשי של בני אדם ברכושם מבטא את חירותם האישית, מקנה להם ביטחון ומספק את צורכיהם.

זכאג פקניין מפטאג חלוג, פטחון וצוקר.
ליינו פאקולוג לפניכם וליינו אלכדי כא אחד מהם איכפ
פייפט של זכאג פקניין נפלל?
כיכד מגבצ'לג פפלילג אמהי פפפלפלג על פקרבן?
פסביול כיכד פלילג פקניין פיא פלילג פצאם אנוש.

אמנם הלבוש הוא ביטוי למעמד, אבל הוא בראש ובראשונה מצרך בסיסי שבלעדיו נרמס כבוד האדם. כשברח יעקב מפני עשיו אחיו, התפלל ואמר: "אם יהיה אלהים עמדי... ונתן לי לחם לאכיל ובעד ללבוש" (בראשית כח, כ). והנביא אומר: "כי תראה צָרָם וּבְסִרְתוּ וּמִבְשָׂרָךְ לֹא תִתְעַלֵּם" (ישעיהו נח, ז).

החובה לשמור על כבוד האדם על ידי הלבשתו מתבטאת גם במישור המשפטי הטהור. כך, למשל, התורה מצמצמת את זכויותיו המשפטיות של הנושה ליטול משכון להבטחת חובו:

"אם חבל תחבל שלמת רִעְךָ עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תִּשְׁיבֵנוּ לוֹ. כִּי הוּא בְּסוּתוֹ לְבַדָּה הוּא שְׂמַלְתוֹ לְעֵרֹו. בְּמֵה יִשְׁכַּב וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשִׁמַּעְתִּי כִּי הִנֹּחַ אֲנִי" (שמות כב כה-כו).

ובעניין גביית החוב, כשירודים לנכסי החייב בהוצאה לפועל, נפסק שאסור להשאירו חסר כול

מסדרין לבעל חוב. כיצד. אומרים ללוה: הבא כל המטלטלים שיש לך, ולא תניח אפילו מחט אחת... ונותנין לו מהכל מזון שלשים יום (כבינוני שבעיר, אע"פ שאכל תחלה כעני [...]). וכסות י"ב חדש. ולא שילבש בגדי משי או מצנפת זהובה, אלא מעבירים אותה ממנו, ונותנים לו כסות הראויה לו ל"ב חדש.

הלכות מלווה ולווה פרק א'

על פי פאקולוג פיפאדיים, פאבאט פוא זכאג פייחיד שיש אלכדי חובאג
פכארגאג, מדלל יש ליסוק כפ נחפ פאבאט?
פיימינו נפול אור לפפלד פוא עניין חיצוני פלא נכאן אפקדיט או יארג
מדי גשומג אב. מגי פופך פלד אהאק משמלגא מפאגא של אדם?
כיכד ניגן אפאנעל מלפפך אג פאראפ פחיוני אלכר עליון?

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
המטה לתרבות ישראל